

**PRIMERA PART**  
LA TRAGÈDIA DE BIRLSTONE



## CAPÍTOL 1

### L'avís

—M'inclino a pensar... —vaig dir.

—Això és el que hauria de fer jo... —va remarcar, impacient, Sherlock Holmes.

—Em tinc per un dels mortals amb més paciència, però haig d'admetre que em vaig molestar davant d'aquella interrupció tan sarcàstica.

—De debò, Holmes —vaig fer severament—, de vegades sou una mica pesat.

Però ell estava massa capficat amb els seus pensaments per donar una resposta immediata al meu retret. Amb el cap repenjat a la mà i l'esmorzar al davant sense tastar, clavava la mirada en un full de paper que tot just acabava de treure d'un sobre. Seguidament va agafar el sobre, va acostar-lo a la llum i es va posar a estudiar-ne amb molt de compte tant l'exterior com la solapa.

—És la lletra de Porlock —va dir pensarosament—. No tinc cap mena de dubte que és la lletra de Porlock, tot i que abans només l'havia vista un parell de vegades. La *e* a la

grega amb la floritura a la part de dalt n'és característica. Però si és de Porlock, aleshores deu tractar-se d'alguna cosa molt important.

Parlava sol més que no pas amb mi, però l'interès que van despertar les seves paraules va esvaïr la meva irritació.

—Qui és aquest Porlock? —vaig preguntar.

—Porlock, Watson, és un *nom de plume*,<sup>1</sup> un simple pseudònim, però darrere seu s'amaga una punyent i evasiva personalitat. En una carta anterior em va informar amb tota franquesa que aquest nom no era el seu, i em va desafiar a identificar-lo entre el milions de persones que viuen en aquesta gran ciutat. Porlock és important, no pas per ell mateix, sinó pel gran home amb qui està en contacte. Imagineu-vos la rèmora al costat del tauró, el xacal al costat del lleó... Qualsevol cosa insignificant que acompanya allò que és formidable. I no solament formidable, Watson, sinó sinistre... Sinistre en el seu grau més alt. Això és el que fa que entri dins la meva competència. M'heu sentit mai parlar del professor Moriarty?

—El famós científic criminal, tan famós entre la púrria com...

—Em feu envermellir, Watson —va murmurar Holmes amb un to de desaprovació.

—Anava a dir «com desconegut pel públic».

—Un bon cop... un cop amb estil! —va exclamar Holmes—. Esteu desenvolupant una mena d'inesperat sentit de l'humor burleta, Watson, contra el qual hauré de posar-me

1. *Nom de plume*: en francès, «pseudònim».

en guàrdia. Però, davant els ulls de la llei, si qualifiquéssiu Moriarty de criminal estaria cometent una difamació, i aquí rauen la glòria i el prodigi de la qüestió. El més gran intrigant de tots els temps, l'organitzador de tota mena de maldats, el cervell dels baixos fons... un cervell que pot haver fet o desfet el destí de nacions. Aquest és el nostre home. Tanmateix, és capaç de mantenir-se tan lluny de les sospites generals, tan immune a les crítiques, és tan admirable en el control del seu emmascarament, que per les paraules que heu proferit contra ell us podria portar davant d'un tribunal i quedar-se amb la vostra pensió d'un any com a indemnització per la seva dignitat ferida. No en va és el celebrat autor de *Les dinàmiques d'un asteroide*, un llibre que assoleix una altura tan vertiginosa en les matemàtiques pures que es diu que no hi ha ningú que hagi gosat criticar-lo en la premsa científica. És aquest un home susceptible de ser difamat? Un metge amb la llengua d'escurçó i un professor calumniat... vet aquí quins serien els vostres papers respectius. És un geni, Watson. Però, si no m'ho impedeixen homes d'inferior categoria, estic segur que arribarà el nostre dia.

—M'agradaria ser-hi per veure-ho! —vaig exclamar devotament—. Però estàveu enraonant d'aquell tal Porlock.

—Ah, sí, l'anomenat Porlock és una baula de la cadena, no gaire lluny del gran punt de fixació. Entre nosaltres, en Porlock no és precisament una baula sòlida. De fet, és l'únic defecte de la cadena, almenys fins on jo he pogut comprovar-la.

—Tanmateix, cap cadena no és més forta que la més feble de les seves baules.

—Exacte, estimat Watson. D'aquí l'extrema importància de Porlock. Estimulat per una certa tendència rudimentària al bé i encoratjat pel sensat estímul d'un ocasional bitllet de deu lliures enviat per mètodes d'allò més astuts, m'ha proporcionat un parell de vegades informacions que han resultat valuoses... Força valuoses, ja que m'anticipaven i prevenien el delicte, cosa molt millor que no pas haver-lo de castigar. Estic segur que, si n'aconseguíssim la clau, comprovaríem que aquesta nota pertany a la categoria que acabo d'indicar.

Holmes va estendre's el paper sobre el plat, que encara no havia fet servir. Jo em vaig incorporar i, tot abocant-me damunt seu, vaig donar un cop d'ull a la curiosa inscripció, que feia com segueix:

534 C2 13 127 36 31 4 17 21 41  
DOUGLAS 109 293 5 37 BIRLSTONE  
26 BIRLSTONE 9 47 171

—Què en fareu, d'això, Holmes?

—És, òbviament, un intent de transmetre informació secreta.

—Però, de què serveix un escrit xifrat sense la clau?

—En aquest cas, de res.

—Per què dieu «en aquest cas»?

—Perquè hi ha molts missatges xifrats que llegiria amb la mateixa facilitat amb què puc llegir els missatges ocults de la columna de la secció d'anuncis personals. Aquests artificis tan rudimentaris exerciten la intel·ligència sense fatigar-la.

Però això és diferent. Hi ha una clara referència a les paraules d'una pàgina d'algun llibre. Mentre no m'indiquin de quina pàgina i quin llibre es tracta, no puc fer-hi res.

—Però, per què «Douglas» i «Birlstone»?

—Sense dubte, perquè són paraules que no apareixen en la pàgina en qüestió.

—I doncs, per què no ha indicat el llibre?

—La vostra sagacitat innata, estimat Watson, aquesta astúcia congènita que fa les delícies dels vostres amics us hauria d'haver previngut del risc d'incloure la clau i el misatge dins el mateix sobre. Si queia en mans equivocades, ja estaves perdut. D'aquesta manera, haurien d'extraviar-se les dues coses per tal de sortir-ne perjudicat. Ara és l'hora del segon repartiment de correu. Em sorprendria molt que no arribés una carta suplementària d'explicació o, el que és més probable, el mateix volum al qual es refereixen aquestes xifres.

La previsió de Holmes va ser confirmada al cap de ben pocs minuts, quan en Billy, el noi dels encàrrecs, va aparèixer amb la carta que estàvem esperant.

—La mateixa lletra —va observar Holmes mentre obria el sobre—, i aquesta vegada amb signatura —va afegir amb veu exultant tot desplegant la carta—. Vinga, posem-nos-hi, Watson.

El front se li va arrugar, tanmateix, mentre feia un cop d'ull a l'escrit.

—Vaja, quina decepció! Molt em temo, Watson, que totes les nostres expectatives s'han quedat en no res. Espero que al tal Porlock no li passi res de dolent. Diu:

Benvolgut senyor Holmes,

no aniré més endavant en aquest afer. És massa perillós. Ell sospita de mi. Percebo les seves sospites. Va venir a veure'm inesperadament quan, de fet, acabava d'escriure l'adreça en aquest sobre amb la intenció de fer-vos arribar la clau del missatge xifrat. Vaig poder amagar-lo. Si l'hagués arribat a veure, m'ho hauria fet passar molt malament. Tanmateix, vaig llegir-li el recel als ulls. Si us plau, cremeu el missatge xifrat, ara ja no us servirà de res.

FRED PORLOCK

Holmes va seure una estona jugant amb la carta entre els dits, amb les celles arrufades, mentre mirava fixament el foc de la llar.

—Després de tot —va dir finalment— potser no hi ha res, en el missatge. Tan sols la seva mala consciència. Sabent-se traïdor, deu haver llegit l'acusació en els ulls de l'altre.

—L'altre és, suposo, el professor Moriarty.

—Qui, si no? Quan algú d'aquesta colla parla d'«ell», tothom sap a qui s'està referint. No hi ha més que un «ell» per a tots aquests.

—Però, què és el que pot fer?

—Hum! Aquesta pregunta vol una resposta àmplia. Quan tens un dels primers cervells europeus en contra teu i tots els poders ocults darrere seu, hi ha infinites possibilitats. Tanmateix, l'amic Porlock està evidentment massa espantat. Només cal comparar la lletra de la nota amb la del sobre, escrita, segons ell, poc abans de rebre aquella visita funesta. Una és clara i ferma; l'altra és amb prou feines llegible.



—Així, doncs, per què l'ha escrita? Per què no s'ha limitat a llençar la carta?

—Perquè tenia por que jo fes unes quantes indagacions sobre ell, la qual cosa possiblement li suposaria més problemes.

—Sens dubte —vaig fer després de recollir el missatge xifrat original i mirar-me'l tot corrugant les celles—, és exasperant pensar que en aquest full de paper hi ha amagat un important secret impossible de ser desxifrat per la capacitat humana.

Sherlock Holmes havia apartat l'esmorzar, encara per tastar, i estava encenent la pipa pudent, companya de les seves reflexions més profundes.

—N'està segur? —va dir, mentre es feia enrere i fitava el sostre—. Potser alguns punts han escapat al vostre maquiavèl·lic intel·lecte. Considerem el problema a la llum de la raó pura. La referència d'aquest home és un llibre. Aquest és el nostre punt de sortida.

—Un punt de sortida prou imprecís.

—Mirem, doncs, si podem fer-lo més concret. Com més m'hi concentro, menys impenetrable em sembla. Quines pistes tenim sobre aquest llibre?

—Cap.

—Bé, potser la cosa no està tan malament, home. El missatge xifrat comença amb un pompós 534, oi? Podem prendre com a hipòtesi de treball que el 534 és la pàgina concreta a la qual es refereix el missatge. Així, doncs, el nostre llibre s'ha convertit ja en un llibre «extens», la qual cosa ens diu que ja hem guanyat alguna cosa. Quines pistes més tenim

sobre la naturalesa d'aquest extens llibre? El signe següent és C2. Què en penseu, Watson?

—Capítol segon, sens dubte.

—Difícilment, Watson. Estic segur que convindreu amb mi que, un cop donada la pàgina, el número del capítol és intranscendent. Fins i tot si la pàgina 534 correspongués al capítol segon, aleshores l'extensió del primer hauria de ser realment intolerable.

—Columna! —vaig exclamar.

—Brillant, Watson. Esteu esplèndid, aquest matí. Si no es refereix a la columna, quedaré molt decebut. Ara, com veieu, estem començant a visualitzar un llibre extens, imprès a doble columna, cadascuna d'una llargada considerable, tal com es desprèn del fet que una de les paraules apareix numerada en el document com la dos-cents noranta-tres. Hem assolit els límits del que la raó pot abastar?

—Em temo que sí.

—No us esteu fent gens de justícia. Som-hi, un altre cop de geni, estimat Watson, una altra idea lluminosa! Si el llibre hagués estat un volum poc freqüent, me l'hauria fet a mans. En comptes d'això ha intentat, abans que els seus plans es frustressin, d'enviar-me la clau dins d'aquest sobre. Així ho diu en la seva nota. Això semblaria indicar que es tracta d'un llibre que ell va pensar que jo descobriria fàcilment. Ell el tenia, i va imaginar que jo el tindria també. En resum, Watson, es tracta d'un llibre molt normal.

—El que dieu em sembla força plausible.

—De manera que ja hem limitat el nostre camp de recerca a un llibre extens, imprès a doble columna i d'ús habitual.